

Gerçeğin içinden yazmak

İçinde yaşadığınız dünyayı ve onun güncel gerçekliğini bir yandan deneyimlerken, aynı gerçekliği eşzamanlı olarak çağdaşınız bir yazarın gözünden okumak, okur ile eser arasında normalde olmayan bir ilişki kuruyor. Atmosferine, ruhuna, diline, gelişen olaylara, politik gerçekliğine, geçtiği mekanlara, hatta karakterlerine yabancı olmadığınız bir dünyanın içinden yazılmış böyle güncel bir metnin okuru olmak, size okurluğu aşan, okur ile eser arasındaki mesafeyi azaltan bir tecrübe sunuyor. Ancak bu "aynı andalık" eserin cazibesini etkileyecek bir handikapı da beraberinde getiriyor: Okurun zaten tecrübe ettiği bir şeyi ona edebi bir kanalla "yeniden" anlatmanın ve anlatırken onu "yeniden" etkileyebilmenin zorluğu, kuşkusuz yazarın omzuna fazladan bir yük bindiriyor. Yaratıcı zihnin sıfırdan bir evren yaratma sorumluluğu, o evren dışarıda hali hazırda bulunurken, ister istemez çok daha zor bir göreve dönüşüyor. Zira okuduklarınız o sırada hemen pencerenizin dışında, üst katınızdaki dairede, önünden geçtiğiniz binaların herhangi birinin içerisinde vuku bulabilir nitelikte olduğu ve hatta vuku bulunduğu için, edebi metni okurun zihninde gerçek deneyimden daha "cazip" bir hale getirmek gerekiyor.

Murat Gülsoy'un son romanı *Öyle Güzel Bir Yer ki*, bu açıdan bir "güncel metin" olma özelliğini her yönüyle taşıyor. Yarattığı gerçeklik tam da yukarıda bahsettiğim gibi çoğumuzun bugün bildiklerinden, tecrübe ettiklerinden farklı değil. Gülsoy, ülkenin –ve eşzamanlı olarak dünyanın– gidişatından kaynaklı kolektif gelecek kaygılarımızdan tutun, kentsel dönüşümün tetiklediği bir türlü yerleşememe/yerini bulamama ve belki de "buralardan gitmek gerektiği" hissimize varasıya tam da bugünün meseleleri çevresinde bir hikaye örüyor.

Romanın çekirdeğinde yıkım var: Bir Gülsoy romanının hakkını vererek geçmişle, zamanla, ölümle ve aşkla iç içe hikayelendirilen bu –hem fiziksel, hem duygusal, hem toplumsal– yıkım, her açıdan bugünü deneyimleyen, bugünün gerçekliği içinde varoluşsal bir kriz yaşayan, yine de onu anlamaya/anlatmaya çalışan bir kaleme işaret ederken, kuşkusuz bu haletiruhiye hikayeye de sirayet ediyor. Romanın kahramanı Kerem –ve onun etrafındaki her bir karakter– aslında yabancı olmadığı buhranların içinde dolanırken çoğumuzla benzer kaygıları paylaşıyor, aşına olduğumuz bir yalnızlığın içinde yolunu bulmaya çalışıyor. Bu da bizi onu tanıyan, onun hikayesine yakinen tanıklık eden, onun bütün insani hallerini, zaafalarını, kafasının içinde dönen irili ufaklı düşünce balonlarını, sevindiği ve üzüldüğü şeyleri, hatta bazı çılgın fikirlerini paylaşan kimseler haline getiriyor. Gülsoy, okur ile metin arasındaki bu köprüyü hızlıca kuruyor ve sayfalar ilerledikçe Kerem –ve Kerem'in hikayesine çanak tutan herkes– bütün arzularıyla içimizden biri olup çıkıyor.

Ancak romanın güncel ahvalden bunca beslenen hali, bir dönemi anlamaya çalışan titiz yazar aklıyla buluşunca, metin bazen belli bir durumu kayda geçiren, onu sıradan gözün gördüğünün üzerine bir yazar buluşu ekmeden sunan, belgeler nitelikte bir metin olmaya doğru sürükleniyor. Dolayısıyla romanın yer yer elinin zayıfladığı, okuru içeride tutan, onu hikayenin özüne ulaşmaya teşvik eden şeyin –edebi cazibe mi demeliyiz? – yitirildiği oluyor. Bu haliyle *Öyle Güzel Bir Yer ki* bana üzerine biraz "fazla" düşünülmüş bir metin gibi geldi. Teknik olarak kusursuz ve iyi planlanmış bir metin olsa da, ben bir okur olarak sayfaları çevirirken bir yerlerde çizgilerinden taşmasını, kusursuzluktan vazgeçmesini, frene basmasını, delirmesini bekledim hep. İçinde aşk, bir kadına duyulan yüzyıllık bir özlem, kavuşma, bütün bunların hararetiyle köpüren bir intikam duygusu ve hepsinin özünde bir sınıf çatışması barındıran, geçmişle hesaplaşan, suç işlemeye teşne sıradan insanın bütün çirkinliğini ortaya döken bir romanın elini biraz daha kirletmesini, değinmekten çok dokunup geçtiği bazı yaralarıdeşmesini bekledim.

Öte yandan bu bitmek bilmeyen okur beklentilerimizin yazarın kişisel yolculuğundaki yeri konusunda biraz kafamın karışık olduğunu da itiraf etmeliyim. Takipçisi olduğum, bugüne dek yazdığı ve –mesela tam da şu anda– yazmakta olduğu her şeyi merak ettiğim yazarlara karşı içimde sadakate benzer tuhaf bir duygu var. Yazan kişiden her yeni kitapta şapkadın tavşan çıkarmasını bekleyen "piyasa koşullarına" ve "hızlı tüketen" okurun tersine, bir yazarın külliyyatını tek tek kitapları değerlendirmek yerine, bir yol olarak algılamayı tercih ediyorum sanırım. Bunun bir ilerleme, acemiden ustaya giden bir yol olduğunu asla düşünmüyorum; bilakis, arada sırada kendi rayından çıkan, bilmediği sokaklara sapan, satır aralarında korktuğunu, yetersiz olduğunu düşündüğünü hissettiren bir yol bu benim için. Karşısında bilmiş okur parmağımı sallayıp "bu olmuş, bu olmamış" diyebileceğim bir şey değil onları okumak. Belki yazarıyla konuşsam onların yazarken duraksadığı yerlere gelir benim okurken duraksadığım yerler, bunu hiçbir zaman bilemeyeceğim. Murat Gülsoy romanları benim için Türkçe edebiyatta bir kenarda durur, bazısı bana daha çok dokunur, bazısına biraz mesafe aldığım olur.